

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ.

Ἐν ἐλλείψει ἱατροῦ.

ΥΠΟ

Ι. Π. ΠΥΡΔΑ

Ἐτησία συνδρομή δρ. ν. 3, προπληρωτέα ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους.

ΕΤΟΣ ΣΤ'.—Ἐν Ἀθήναις 1 Ἰανουαρίου 1884.—ΑΡ. 2.

Περιεχόμενα :

Εἰσαγωγή τῶν μιάσματων εἰς τὸ σῶμα.—Περὶ τοῦ δέρματος.—Περὶ γυναι-
κείου γάλακτος.—Ἀνθρωπολογία.—Περὶ κρανιοσκόπιας.—Περὶ ἐγκυμώσεως.—
Περὶ λειμονίου.—Συνταχολογία.—Περὶ τῆς κατὰ προαίρεσιν διευθύνσεως τῶν
ἀπορροτῶν

Α'. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗ.

Περὶ τοῦ πῶς εἰσάγονται τὰ μιάσματα εἰς τὸ σῶμα
τοῦ ἀνθρώπου.

Τὰ μιάσματα καὶ τὰ μολύσματα, ἧτοι τὰ μικροζωάρια τοῦ
ἀοράτου κόσμου, εἰσάγονται εἰς τὸν διοργανισμὸν τοῦ ἀνθρώπου
διὰ τῶν οὐδυν. Διὰ τῆς ἀναπνοῆς. Διὰ τοῦ δέρματος.
Διὰ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος, καὶ διὰ τοῦ ἐμβο-
λετισμοῦ.

Διὰ τῆς ἀναπνοῆς εἰσάγονται τὰ μιάσματα μετὰ τοῦ εἰς-
πνεομένου ἀέρος εἰς τοὺς πνεύμονας, ἀπορροφῶνται ἐκ τῆς ἐπι-
φανείας τῶν βρόγχων, καὶ μεταφέρονται εἰς τὸ αἷμα, καὶ διὰ

τούτου εἰς ὅλον τὸν διοργανισμόν, ἔνθα ἐν ᾧ πολλὰ καὶ ἀρκετά, ἐπωάζονται καὶ ταχέως πολλαπλασιάζονται, καὶ παρὰ γουσι νόσον κατὰ τὸ εἶδος αὐτῶν, καὶ τὴν ἐπιδεικτικότητα τοῦ σώματος.

Διὰ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος εἰσάγονται τὰ μιάσματα εὐρίσκόμενα μετὰ τῶν τροφῶν καὶ ποτῶν. Διὰ τοῦ στόματος ἐρχονται εἰς τὸν στόμαχον καὶ εἰς τὰ ἔντερα, καὶ ἐκεῖθεν διὰ τῆς βλενομεμβράνης τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων ἀπορροφούμενα μεταφέρονται εἰς τὸ αἷμα, καὶ διὰ τούτου εἰς τὸν διοργανισμόν, καὶ γίνονται τ' ἄνωτέρω λεχθέντα.

Διὰ τοῦ δέρματος εἰσάγονται τὰ μολύσματα ὅταν ᾧσιν ἐν ἐπαφῇ μετ' αὐτοῦ, ἀπορροφούνται, καὶ μεταφέρονται εἰς τὸ αἷμα.

Διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ ὡσαύτως εἰσάγονται τὰ μολύσματα, εἰσερχομένης τῆς ὕλης τοῦ μολύσματος ἀμέσως εἰς τὸ αἷμα διὰ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων.

Αἱ τρεῖς ὁδοὶ, ἡ τῆς ἀναπνοῆς, ἡ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος, καὶ οἱ τοῦ δέρματος, εἰσὶν σχετικῶς πρόσαλλήλας καὶ ἀμοιβαίως ἐνεργοῦσι· διότι συνέχονται διὰ τῆς αὐτῆς μεμβράνης, ἥτις τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος καλύπτουσα καλεῖται δέρμα, τὴν ἐσωτερικὴν καλύπτουσα ἐπιφάνειαν καλεῖται βλενομεμβράνη.

Ὅπως ὁ ἀναγνώστης τοῦ Φοίβου καταλάβῃ εὐκρινέστερον, θέλομεν διαλάβει ἐν συντόμῳ περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ δέρματος.

Περὶ τοῦ δέρματος.

Τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα συνέχονται πρὸς ἀλλήλας διὰ τοῦ στόματος, τῶν ῥωθῶν τῆς μύτης καὶ διὰ τοῦ πρωκτοῦ.

Τὸ ἐσωτερικὸν δέρμα λέγεται βλενομεμβράνη γαστροπνευμονική. ἔχει πολλὰς θηλὰς καὶ ἀγγεῖα καὶ μεγάλην αἰσθητικότητα. Καλύπτει αὐτὴ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῆς ῥινός, τοῦ μὲν στόματος τῶν βρόγχων ἀπὸ ἐπιγλωττίδος μέχρι τῶν λεπτοτάτων διακλαδώσεων αὐτῶν, τοῦ δὲ γαστροεντερικοῦ σωλήνος ἀπὸ τοῦ φάρυγγος μέχρις ἐδράς.

Τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα καλύπτει ὅλην τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος.

Αἱ δύο αὗται ἐπιφάνειαι τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ δέρματος ἔχουσι μεγάλην συμπάθειαν πρὸς ἀλλήλας, καὶ ὅταν ἡ μία πάσχη, πάσχει κατὰ τὸ μέλλον καὶ ἡ ἄλλη, διόπερ ἐκ τῆς θέας μιᾶς δύναται τις κρίνειν περὶ τῆς καταστάσεως

τῆς ἄλλης, π.χ. ἡ φλόγῳσις τοῦ δέρματος ἐπιφέρει τὸν ἐρεθισμόν τῆς βλενομεμβράνης.

Ἀπασα ἡ ἐπιφάνεια τῆς βλενομεμβράνης ἐπικαλύπτεται ὑπὸ λεπτοτάτης καὶ μαλακῆς ἐπιδερμίδος, ἥτις καλεῖται ἐπιθήλιον. Ἐκ πάσης βλενομεμβράνης ἐκκρίνεται ὕλη τις ἰδίως φύσεως μυζώδης καλουμένη βλένα, τῆς ὁποίας προορισμὸς ἦνε τὸ διατηρεῖν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς μαλακὴν καὶ γλίσχρον.

Τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα ὡσαύτως ἐπικαλύπτεται παρὰ λεπτοτάτης μεμβράνης, καλουμένης ἰδίως ἐπιδερμίδος, πρὸς διάκρισιν τοῦ ἐπιθηλίου· ἡ ἐπιδερμὶς ἦνε σκληρὰ, πυκνὴ, προωρισμένη ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν ἀμεσὴν ἐπαφὴν μετὰ τοῦ δέρματος τῶν διαφόρων σωμάτων.

Τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα ἔχει ἀδενίσκους τῶν τριχῶν, ἀδενίσκους τῶν λιπαρῶν ὑγρῶν, κρούπτας καλουμένους, κυστίδια εἰδικά, χύνοντα τὰ τῆς διαφορήσεως ὕλης διὰ τῶν πόρων τοῦ δέρματος, οἵτινες φαίνονται ἐπὶ τῶν σειρῶν τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν.

(Ἀκολουθεῖ)

Β'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΩ.

Περὶ τοῦ γυναικείου γάλακτος.

Πρὶν προβῶμεν εἰς τὸ θέμα τοῦτο, θέλομεν διαλάβει ἐν συντόμῳ περιγραφὴν τῶν τῆς γυναικὸς μαστῶν· διότι ἐκ τῆς καταστάσεως τούτων μεγάλως ἐξαρτᾶται ἡ ποιότης καὶ ἡ ποσότης τοῦ πρὸς θηλασμόν γάλακτος.

Τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ μαστοῦ εἰσὶν ὁ γαλακτοποιὸς ἀδὴν καὶ ἡ ῥάξ, κειμένη ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους.

Ἡ ῥάξ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς κυρίως ῥαγὸς καὶ ἐκ τῆς ἄλω, ἥτις περικυκλοῖ ταύτην, ἔχουσα διάμετρον 4 ἢ 5 ἑκατοστομέτρων, χρῶμα ἴδιον, τὸ ὅποσον μεταβάλλεται κατὰ τινὰς φυσιολογικὰς περιστάσεις. Μετὰ τὴν σύλληψιν συνήθως λαμβάνει χρῶμα βαθὺ ὑπομέλαν, ἢ ὅλως μέλαν, τὸ ὅποσον διατηρεῖται ἐπὶ τινὰ καιρὸν καὶ μετὰ τὴν ἀποβολήν. Ἐπὶ ταύτης ἀναφαίνονται φύματα, ἀπερ ἐνίοτε ἔχουσι μέγεθος φακῆς. Τὰ φύματα ταῦτά εἰσι ἀδένες, οἵτινες εἰσὶ προωρισμένοι ὅπως διατηρῶσι στιλπνὴν τὴν ἄλω.

Ὅταν ἡ ἄλω ἦνε πολὺ μελανή, σημαίνει συνήθως ὅτι ἡ γυνὴ ἔχει ἀφθονον γάλα.

Ἡ ῥάξ δύναται νὰ γείνη πολὺ μεγάλη καὶ νὰ λάβῃ διάφορον σχῆμα ἐκ συμφορήσεως αἵματος, διότι ἀποτελεῖται ἐκ μυῶν καὶ ἐκ γαλακτοφόρων ἀγγείων, ἅπερ συνέχονται διὰ κυψελώδους ἰστού ἐλαστικοῦ. Τὸ δέριμα τῆς ῥαγὸς ἔχει πολλὰς θυλάς ἐξελχούσας.

Ἡ καλύπτουσα τὴν ῥάγα ἐπιδερμὶς εἶνε παχεῖα καὶ ἀντέχουσα· διὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς ῥαγὸς δὲν γίνονται ῥηγμαὶ ἢ σχάσεις, (σκάσματα), ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῆς βάσεως· διὰ τοῦτο καὶ τὰ σφυριδικὰ ἔλκη γίνονται μόνον πέριξ τῆς βάσεως τῆς ῥαγὸς. Ἡ καλὴ ῥάξ πρέπει νὰ ἔχῃ πολλὰς ὁπὰς πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ γάλακτος καὶ οὐχὶ μίαν μόνον.

Οἱ μαστοὶ τῆς γυναικὸς ἔχουσιν ἄμεσον συμπάθειαν μὲ τὴν μήτραν. Ὅταν ἡ μήτρα ἔχῃ καλῶς, οἱ μαστοὶ εἰσὶ δροσεροί. Ὅταν ἡ μήτρα ἐξογκῶται, καὶ οἱ μαστοὶ ἐξογκοῦνται. Ἐὰν ἡ μήτρα ὑφίσταται συμφορήσεις, καὶ οἱ μαστοὶ ἐξογκοῦνται, καὶ ἐὰν αὗται ὥσι μαγάλοι, οἱ μαστοὶ γίνονται εὐαίσθητοι, ἐνίοτε πονοῦν μέχρι μασχάλης, καὶ ἡ ῥάξ ὀρθοῦται· τοῦτο συμβαίνει εἰς πολλὰς γυναικας ἐν καιρῷ ἐμμήνων. Ἐὰν ἡ μήτρα πάσχη ἐκ φλογώσεως, οἱ μαστοὶ γίνονται θερμοί. Καὶ ἐν ὀργασμῷ θερμαίνονται. Διὰ ταῦτα, διὰ τῆς προκλήσεως συμφορήσεως καὶ ἐρεθισμοῦ τῶν μαστῶν προκαλεῖται ἡ ῥοή τῶν ἐμμήνων. Ὅθεν συναπισμοὶ ἐπὶ τῶν μαστῶν, ἐπιφέρουσι τὰ ἐμμήνα.

Διὰ τοῦτο ἡ ὄχρυσος ἐπιφέρει γάλα κακὸν πρὸς θαλασμόν. Δὲν πρέπει ἡ θηλάζουσα νὰ διδῇ γάλα ἐκ τῶν μαστῶν εἰς τὸ θηλάζον ἀμέσως μετὰ τὴν ὄχρυσιν.

Πᾶς μαστὸς δὲν παρέχει καλῆς ποιότητος γάλα· ὁ καλὸς πρὸς γάλα μαστὸς πρέπει νὰ ἔχῃ ἄδεναν μεγάλον· διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ θεωρῇται ἀπλῶς τὸ μέγεθος τοῦ μαστοῦ, ὅπερ γίνεται καὶ ἐκ πάχους, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἀδένου· μικρὸς μαστὸς ἔχων μεγάλον ἄδεναν παρέχει καλὸν καὶ περισσότερον γάλα τοῦ μεγάλου μαστοῦ τοῦ ἔχοντος μικρὸν ἄδεναν. Ἐν γένει ὁ μὲν μέγας μαστὸς ἀποτελεῖ καλὸν μαστὸν πρὸς γάλα. Ὁ ἀδὴν εἶνε μεγαλύτερος εἰς τὰς αἰθιωπίδας γυναικας, παρὰ εἰς τὰς λευκάς· ἐκ δὲ τῶν αἰγυπτιακῶν ἐπιγραφῶν δῆλον γίνεται ὅτι οἱ τότε αἰγύπτιοι ἐπρωτίμων θηλαστρίας ἐχούσας ἄδεναν καὶ μαστὸν μεγάλους. Ὁ ἀδὴν δὲν πρέπει νὰ ἦνε προσκεκολλημένος ἐπὶ τοῦ θώρακος, ἀλλὰ νὰ κινῆται καὶ ὁ μαστὸς νὰ ἦνε ἐπιμήκης.

Οἱ δύο μαστοὶ πρέπει νὰ ὦσι πλησίον πρὸς ἀλλήλους καὶ σχεδὸν νὰ προσάπτωνται. Οἱ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντες ἀνήκουσιν εἰς

μὴ θηλάσασαν, καὶ μὴ πρὸς τοῦτο ἀνεπτυγμένους, ὥς εἰσὶ τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων.

Πρὸ τοῦ θηλασμοῦ ὁ ἀδὴν εἶνε κανονικὸς τὴν ἐπιφάνειαν· ἐν τῷ θηλασμῷ ἔχει ἀνωμαλίας. Ἐὰν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ δέρματος παρέχῃ φλέδας μελανὰς, ἀκανονίστους, κυρτώδεις, τοῦτο σημαίνει ὅτι ἔρχεται πολὺ αἷμα πρὸς παραγωγήν τοῦ γάλακτος.

Ὁ πρὸς γάλα μαστὸς παρέχει ἀνωμαλὸν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀδένου, ὅπερ φαίνεται διὰ τῆς ἀφῆς. Ὅταν ὁ μαστὸς διατηρῇ τὸ γάλα 24 ὥρας, ὁ ἀδὴν προσκολλᾶται ἐπὶ τοῦ θώρακος, καὶ ὁ μαστὸς γίνεται σκληρὸς καὶ παρέχει πόνους.

Ἡ εὐερέθιστος, νευρικὴ γυνή, οὐ παρέχει καλὸν γάλα· ἡ θηλάζουσα πρέπει νὰ ἔχῃ χρῶμα μελαγχροινόν, νὰ ἦνε ἀπαθὴς καὶ μᾶλλον ἀναίσθητος ἵνα μὴ συγχύζηται καὶ ταράττῃται· πολὺ νέα θηλάστρια δὲν εἶνε κατάλληλος διὰ τε τὴν ἀπειρίαν καὶ ὑπεραισθησίαν. Πρέπει νὰ καθαρὶζῇ καλῶς τὸ σῶμα τῆς· διότι πᾶσα θηλάστρια παρέχει ὁσμὴν βρεῖαν.

Ὁ Ἱπποκράτης λέγει: «Ἐὰν γυναικὸς μὴ ἐγγύου, μηδὲ τεξάσης οἱ μαστοὶ ἔχωσι γάλα, σημείον ὅτι τὰ κατὰ μήνιν ἐκπύσαν πλέον. Καὶ ἐὰν ἐγκυὸς οὔσα, αἰφνης γείνωσιν ἰσχυροὶ οἱ μαστοί, σημείον ὅτι ἀποβάλλει. Ἐὰν οἱ μαστοὶ ἐγκύου γυναικὸς ῥέουσι πολὺ γάλα, σημείον ὅτι τὸ ἔμβρυον εἶνε ἀσθενές. Ἐὰν δὲ ὦσι στερεοί, τὸ ἔμβρυον εἶνε υγιέστερον.

Διάφοροι συγγραφεῖς λέγουσιν ὅτι ἡ θηλάζουσα ἄρρεν πρέπει ἄρρεν νὰ ἔχῃ τέξῃ· νὰ μὴ ἔχῃ σωματικὴν βλάβην, νὰ μὴ ἔχῃ χρῶμα πολὺ μελανόν, οὔτε τρίχας ἐρυθρὰς μὲ φακίδας ἐπὶ τοῦ προσώπου κλπ. νὰ μὴ ἔχῃ ψυχικὰ ἐλαττώματα, νὰ μὴ ἦνε μέθυσος, ἐκδοτος εἰς ἡδονάς, κλπ. διότι ταῦτα μεταδίδονται καὶ εἰς τὸ θηλάζον.

Ἡ τροφή ἔστω καλὴ καὶ κατάλληλος· διεξοδικώτερον ἰδὲ Συνέκδ. Ὑγιεινὴν Ἐκδ. Β. σελ. 227.

Τὸ γάλα τῆς γυναικὸς εἶνε τὸ ἐλαφρότερον παντὸς γάλακτος ἄλλου ζώου· διότι ἐμπεριέχει πολὺ ὀλίγον τυρικὴν ὕλην 100 μέρη γάλακτος γυναικὸς ἔχουσι κατὰ μέσον ὅρον 4 βουτύρου 5,50 ζαχάρου· 2 τυροῦ 0,50 ἀλάτων· καὶ 88 ὕδατος.

Ἡ θηλάζουσα κατὰ μέσον ὅρον δίδει εἰς τὸ θηλάζον νήπιον ἐν 24 ὥραις περὶ τὰ 250 δραμ. γάλακτος.

Ὅθεν ἐὰν τὸ νήπιον τρέφῃται δι' ἄλλου γάλακτος, πρέπει τὸ ποσὸν τούτου νὰ ἦνε ἀναλόγως πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἐμπεριεχομένης τυρικῆς ὕλης.

Πολλὰ ποτὰ καὶ ἰατρικὰ αὐξάνουσι τὴν ἐκκρησιν τοῦ γάλα-

κτος, ιδίως δὲ τὰ λεγόμενα γαλακταγωγὰ (ιδὲ «Φοῖβον» Δ'. σελ. 140.) Ὡσαύτως τὸ σαλικυλλατικὸν ὄζον αὖξιν τὸ γάλα κλπ. Τὸ ζάχαρον τοῦ γάλακτος αὖξιν πολὺ τὸ γάλα, ὡσαύτως καὶ ἄλλαι ὕλαι. Τὰ δὲ οἶνοπνευματώδη αὖξάνουσι τὸ πάχος αὐτοῦ.

Γ'. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ.

(Συνέχεια προηγούμενου ἀριθμοῦ)

Τὸ σύνολον τοῦ κρανίου ἀποτελεῖται ἐκ δύο ὁστείνων πλακῶν. Ἡ μία εἶνε ἐσωτερικὴ καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, ἐφ' ἧς εἶνε ἐκτετυπωμένος ὁ ἐγκέφαλος. Ἡ ἄλλη εἶνε ἐξωτερικὴ, καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Ἀμφότεραι ὅμως δὲν εἶνε ἀμέσως προσκεκολλημέναι ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης, ἀλλ' ὑπάρχει μετὰξὺ των διάστημα συνεχόμενον ὑπὸ πορώδους ὁστείνης ὕλης, καλουμένης *βιελώης*.

Ἡ διπλὴ αὕτη εἰς τοὺς μὲν εἶνε παχυτέρα, εἰς τοὺς δὲ λεπτότερα, ἐκ τῆς διαστάσεως ταύτης τῶν δύο πλακῶν ἐπέρχεται καὶ μάλιστα ὅπου ἡ διπλὴ εἶνε παχεύει, ὥστε αἱ τοπικαὶ ἐξοχαὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας, αἱ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου παραγόμεναι, νὰ μὴ ἐμφαίνωνται καλῶς καὶ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πλακός. Ὡστε ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι ἐκάστη δύναμις τοῦ νοῦς ἔχει καὶ ἰδίαν θέσιν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου, δὲν δυνάμεθα πάντοτε νὰ γνωρίσωμεν ἀσφαλῶς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ μέρους ταύτης ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ κρανίου.

Ὁ φυσιολόγος Γὰλ παραδεχόμενος ὅτι καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἐξωτερικῆς πλακός τοῦ κρανίου πάντοτε ἐμφαίνει τὰς ἀνωμαλίας τῆς ἐπιφανείας τῆς ἐσωτερικῆς πλακός· καὶ ἐπειδὴ τὸ κρανίον εἶνε, ὡς ἐρρέθη, τὸ ἐκμαγεῖον τοῦ σχήματος καὶ μεγέθους τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ ἐπειδὴ αἱ δυνάμεις τῆς διανοίας εὐρίσκονται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἐκάστη δὲ δύναμις θεωρεῖται ὅτι ἐκπηγάζει ἐκ τινος θέσεως ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ἔπεται ὅτι ὅσῳ περισσύτερον ὁ ἐγκέφαλος εἶνε ὀγκωδέστερος πρὸς τι μέρος, τόσον καὶ αἱ δυνάμεις τῆς διανοίας τοῦ μέρους ἐκείνου εἶνε μεγαλειότεραι. Ὁμολογεῖται παρὰ φιλοσόφων καὶ φυσιολόγων ὅτι στενὸν μέτωπον, ὅπερ ὑποδεικνύει στενὸν ἐγκέφαλον πρὸς τὰ ἐντὸς, σημαίνει μικρόνουςαν· κρανίον ἐξωγκωμένον πρὸς τὰ πλάγια σημαίνει σφονα, πεπιεσμένον εἴρωνα καὶ κερδαλέον, σφαιροειδές, ἀγαθότητα, μετριοφροσύνην, κλπ. Καὶ κοινῶς

οὕτω ταῦτα ἐκφράζονται· εἶνε μικρόμυαλος, ἔχει μεγάλο μυαλὸ, εἶνε στενοκέφαλος, τὰ ἔχει 450· εἶνε χοντροκέφαλος, κλπ.

Ἐκ τοιούτων διδομένων λαβὼν τὸ ἐνδόσιμον ὁ πνευματώδης καὶ πυλμαθὴς Γὰλ ὠκοδόμησε νέον σύστημα, πρὸς διάγωσιν τῶν δυνάμεων τῆς διανοίας, ἐκ τῆς παρατηρήσεως τοῦ κρανίου. Τὸ σύστημα τοῦτο ὠνόμασε *κρανιοσκοπίαν* ἢ *κρανιολογίαν*.

Πρὸς εὐκρινεστέραν ιδέαν τῶν τοῦ «Φοῖβου» ἀναγνωστῶν, θελομεν ἐν ὀλίγοις διαλάβει περὶ τοῦ περιέργου τούτου θεματός.

Περὶ τῆς κρανιοσκοπίας ἢ κρανιολογίας.

Ἡ κρανιολογία ἐστὶ περὶ τὴν ἐξωτερικὴν εξέταση τῶν διαφόρων σημείων τῆς ἐπιφανείας τοῦ κρανίου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς γνώσεως τῶν διανοητικῶν διαθέσεων καὶ κλίσεων τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ κρανίον ἔχει τὸν τύπον καὶ τὸ σχῆμα τῆς μᾶζης, ὡς ἐρρέθη, τοῦ ἐγκεφάλου, ἐκαστον σημεῖον τῆς ἐπιφανείας τοῦ κρανίου παρέχει διαφόρους διαστάσεις, καὶ ἀνάπτυξιν ἰδίαν, ἀναλόγως τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑποκειμένου ἐγκεφάλου, διότι οὗτος καὶ κατὰ σχῆμα καὶ κατὰ ὄγκον διαφόρως κατὰ τι ἔχει παρὰ διαφόροις ἀνθρώποις. Ὅθεν εἰ ὁ ἐγκέφαλος ἐστὶν ἡ πηγὴ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων καὶ διαθέσεων, καὶ ἐκάστη χώρα αὐτοῦ ἔχει ἰδίαν δύναμιν, ἔπεται ὅτι εἰς ὅσους ὑπάρχει τὸ αὐτὸ σχῆμα, ὁ αὐτὸς ὄγκος, αἱ αὐταὶ ἐξοχαί, οὗτοι ἔχουσι τὰς αὐτὰς διανοητικὰς δυνάμεις καὶ διαθέσεις, τὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα ἢ ἐλαττώματα.

Ἐκ τούτου ὁ Γὰλ ὁρμώμενος διέκρινεν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου 27 ὄργανα εἰδικὰ διανοίας, ὧν ἕκαστον ἔχει ἰδίαν καὶ ὠρισμένην θέσιν, καὶ ἐπιφάνειαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀνεπτυγμένην, παρέχουσαν ἐξόγκωσιν, ἢ κοιλότητα ἀνέλογον· ταῦτα διακρίνονται ἐπὶ τοῦ κρανίου διὰ τῆς ὁράσεως καὶ τῆς ἀφῆς.

Ὁ μαθητὴς τοῦ Γὰλ καὶ συνεργάτης αὐτοῦ Σπούργειμος, προσδιώρισε καὶ ἄλλας ἐπὶ ἐγκεφαλικάς δυνάμεις, τὰς ὁποίας εἰσέτι οὐδὲν ὅπως αἱ πάντες εὐκρινῶς παραδέχονται.

Ἐν τούτοις πάντες αἱ φρενολόγοι συμφωνοῦσιν ὅτι αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις τοῦ ἐγκεφάλου καίνται ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους, ἐπὶ δὲ τοῦ ὀπισθίου καίνται αἱ ζώοεις, καὶ ἐπὶ τοῦ διαμέσου, ὑπὲρ τὰ ὦτα, καίνται αἱ ἡθικαὶ δυνάμεις.

Συντομίας ἔνεκεν, διαλαμβάνομεν ἤδη μόνον περὶ τῶν 27 δυνάμεων τοῦ Γάλ, ὧν ἐκάστης ἡ θέσις δεικνύεται ἐπὶ τῶν δύο παρακειμένων σχημάτων κρανίου διὰ γραμμῶν καὶ ἀριθμῶν.

1. Ἀντίληψις, μνήμη τῶν γεγονότων, αἰσθησις τῶν πραγμάτων, ὑποδούλωσις τῶν ζῶων.

2. Ἀκρίβεια πρὸς συμπαραβολήν, καὶ αἰσθημα τῆς συγκρίσεως.

3. Αἰσθημα τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου. Ἀγαθότης, ἀγαθοποιία, συνειδήσις, αἰσθημα ἠθικῆς.

4. Αἰσθημα θρησκευτικόν, θεοσέβεια.

5. Σταθερότης, ἀποφασιστικότης, ἐπιμονή.

6. Αἰσθημα μεγαλείου, ἐνστικτον ὑψώσεως, φιλαρχία, αὐθεντία, δεσποτεία, αἰσθημα ἀνε-

ξαρτησίας, τῆς ἰδίας ἱκανότητος, φιλαυτία, ὑπερηφανία.

7. Φίλτρον πρὸς τέκνα.

8. Ἔρως.

9. Αἰσθημα ὑπερασπίσεως ἑαυτοῦ, ἀνδρία, διάθεσις πρὸς ἔριδας.

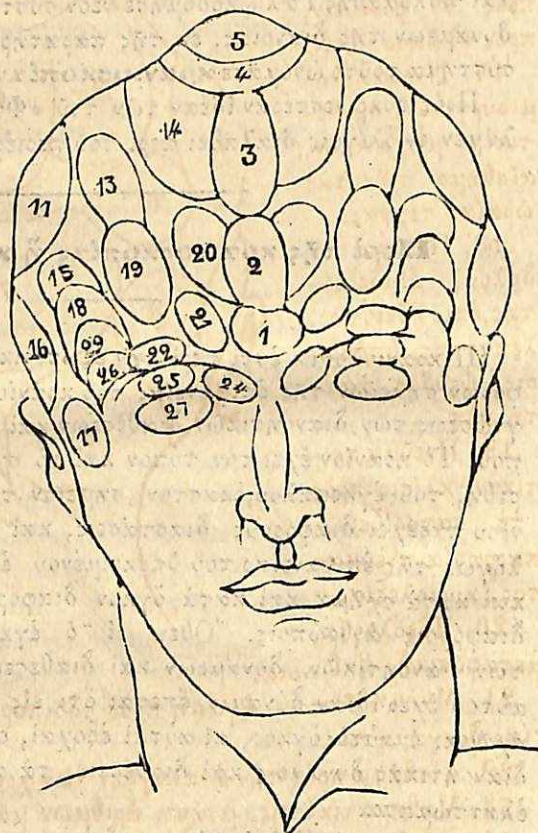
10. Αἰσθημα κοινωνικόν, φιλία, ἀφοσίωσις, νύμφευσις.

11. Φιλοποψία, πρόνοια, φρόνησις, ἀπόφασις, κλίσις πρὸς αὐτοκτονίαν.

12. Ματαιιότης, κενοδοξία, φιλαυτία.

13. Ποίησις.

14. Μίμησις.

15. Φιλοκτημοσύνη, πρόβλεψις, ἀπληστία, κλίσις πρὸς τὸ κλέπτειν.

16. Πνεῦμα καταστροφῆς, κλίσις πρὸς τὸ φονεῦν, πρὸς τὸ βασανίζειν.

17. Πνεῦμα δημιουργικόν, συνθετικόν, μηχανικόν, αἰσθημα πρὸς τὰς ὥραίας τέχνας.

18. Πνεῦμα τοῦ δόλου, ἐπιτηδειότης, λεπτότης, ὑπόκρισις, ψεῦδος, ἀπάτη κλπ.

19. Πνεῦμα κριτικόν, κλίσις πρὸς τὸ σατυρίζειν, παρρησία πνεύματος, κυριολεξία.

20. Ἰδεολογία, μεταφυσική, βαθύνοια.

21. Μνήμη τόπων, ἀγάπη πρὸς ὁδοιπορίας, αἰσθημα ἀναλογίας διηγημάτων.

22. Αἰσθημα πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῶν χρωμάτων, σκεπτικότης.

23. Μαθηματικότης, μνήμη ἀριθμῶν μαθηματικῶν.

24. Αἰσθημα πρὸς πρόσωπα, πόθος πρὸς εἰκόνας, μνήμη τῶν φύσιονωμιῶν.

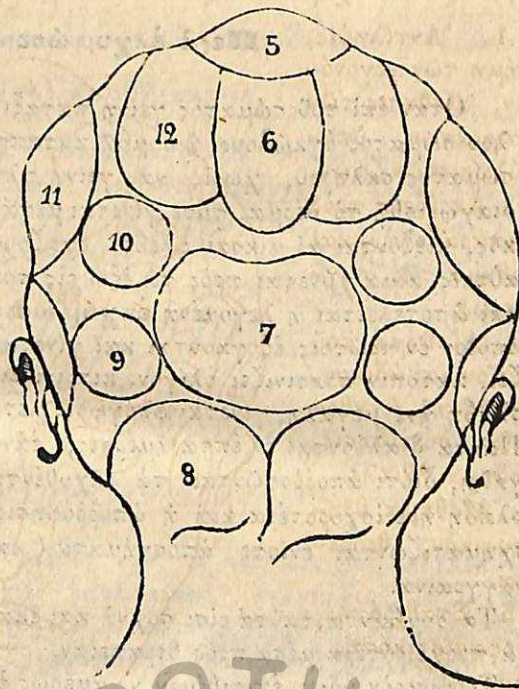
25. Αἰσθημα εἰς τὰς λέξεις, κλίσις πρὸς συλλογὰς, εὐχέρεια πρὸς τὸ ἐρμηνεύειν, μνήμη ὀνομάτων.

26. Αἰσθημα πρὸς μουσικὴν, αἰσθησις ἀναλογίας χρόνων.

27. Κλίσις πρὸς μάθησιν γλωσσῶν.

Πολλοὶ ἐκατηγόρησαν τὴν κρανιοσκοπίαν ὡς συνάδουσαν τῇ ὕλισμῳ, καὶ τῇ ματαιότητι, καὶ ματαιοφροσύνῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν δύναμιν τῆς σκέψεως. Ἄλλ' οἱ φρενολόγοι ἀντέταξαν πολλὰ σοφὰ κατὰ τῶν τοιούτων.

Τὸ κρανίον καθίσταται εὐθραστον εἰς τοὺς γέροντας καὶ εἰς τοὺς μεθύουσας,

Δ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ Κ' Ι ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ.

Περὶ ἐκχυμώσεως.

Ὅταν ἐπὶ τοῦ σώματος γείνη πάταξις διὰ ῥάβδου ἢ δι' ἄλλου σώματος ὀγκώδους, ἢ συμβῇ κατάπτωσις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ σώματος σκληροῦ, χωρὶς νὰ γείνη πληγὴ, δηλαδή χωρὶς νὰ διαχωρισθῇ τὸ δέσμα, τότε γίνεται μεγάλη σύνθλιψις τῆς σαρκός, πιέζονται αἱ μικραὶ φλέβες, σχάζουσι (σκάζουσι), καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς αἷμα χύνεται πρὸς τὰ ἔξω εἰς τοὺς ἰστούς, πληγνύεται, καὶ ἀποτελεῖται ἡ λεγομένη ἐκχυμώσις ἐπὶ τοῦ δέρματος, τὸ ὅποιον ἐν πρώτοις ἐξογκοῦται καὶ γίνεται ἐρυθρὸν, εἴτα μελανίζει, κατόπιν πρασινίζει ὀλίγον, κιτρινίζει καὶ χάνεται. Ἐὰν ἡ βλάβη ᾖ μεγάλη, γίνεται φλόγῳσις μετὰ πόνου, πρήσιμον κλπ. Πάντα διαλύονται ἐν ἑπτὰ ἡμέραις, ἐὰν ἡ βλάβη δὲν ᾖ μεγάλη, διότι ἀπορρόφῶνται τὰ ἐκχυθέντα ὑγρά. Ἐὰν ὅμως ἡ βλάβη ᾖ ισχυροτέρα καὶ ἡ ἀπορρόφησις μὴ γείνη ἐγκαίρως, σχηματίζονται ἐνίοτε ἀποστήματα, καὶ σπανίως καὶ αὐτὴ ἡ γάγγραινα.

Τὰ συμβάντα ταῦτά εἰσι συχνὰ καὶ ἕκαστος ὀφείλει γνωρίζειν τὰ προχειρότερα μέσα πρὸς θεραπείαν.

Τὸ ψυχρὸν ὕδωρ ἐπιτιθέμενον ἀμέσως ἐπὶ τῆς βλάβης καὶ συνεχῶς ἀνανεούμενον θεραπεύει. Τὸ ὕδωρ τοῦ μολύβδου, τὸ ὕδωρ τοῦ Γουλάρδου, τὸ ὀξοῦχον ὕδωρ, ἐν ᾧ προστίθεται καὶ ὀλίγον ἄλας, εἰσι τὰ ὠφελιμώτερα καὶ προχειρότερα θεραπευτικὰ μέσα.

Ἐὰν τὸ σαρκόθλασμα ᾖ βαθύτερον καὶ κῆται ἐπὶ τῶν μελῶν τοῦ σώματος ἢ ἐπὶ τοῖς βδέλλων, ἢ συκίων (βεντούζων) ὠφελεῖ πολὺ. Ἐὰν ὅμως βαθὺ σαρκόθλασμα κῆται ἐπὶ τῶν μερῶν τῆς κοιλίας καὶ ὁ παθὼν ᾖ ισχυρᾶς καταστάσεως, ἡ γενικὴ φλεβοτομία ὠφελεῖ. Αἱ βδέλλαι, αἱ συκίαι (βεντούζαι) καὶ ἡ φλεβοτομία βλάπτουσιν ἐὰν ἡ ἐκχυμώσις δὲν ᾖ βαθεῖα.

Ἐν ἐλλείψει τῶν ῥηθέντων διαλυτικῶν ὑγρῶν, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ληφθῶσιν ἐκ φαρμακοποιῶ, ὠφελεῖ μεγάλως ἐπίθεμα φέτας ἄρτου ἐμβεβρεγμένου ἐν οἶνῳ. Ὡσαύτως καὶ κορμμουον συντεθλασμένον μετὰ ἄλλας ἐπιθεθειμένου ἐπὶ τοῦ βλαφθέντος μέρους. Ἀψίνθιον (ἀψιφιά) μετὰ οἶνου εἰς κατάπλασμα.

Ὡσαύτως ἡ ῥακή μετὰ καμπορᾶς, τὸ οἶνόπνευμα (σπίρτο τοῦ καμινέτου) ἐπιθετόμενον διὰ ἐμβρέξεως χάρτου κοινοῦ (στράτσου).

Τεμάχιον χάρτου ὑλειμμένον διὰ μέλιτος καὶ πασπαλισμένον

διὰ κοκκίνου πεπέρως ἀφαίρει τὰς σχηματισθείσας μελαίνας ἐκχυμώσεις.

Διεξοδικώτερον ἰδὲ Συνέκδ. Ἱατροδικαστικὴν Τ. Α' σελ. 30.

Περὶ ἐρυθρήματος.

Καλεῖται ἐρυθρῆμα, ἡ τοπικὴ κοκκινάδα τοῦ δέρματος, ἥτις προξενεῖ κνισμὸν (φαγοῦραν), ἢ πόνον. Προέρχεται ἐκ διαφόρων αἰτίων, κατὰ τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σώματος. Προέρχεται ἐκ παρατρίμματος διὰ τῆς ἐμβροχῆς τῶν σκελῶν ἐκ τῶν οὐρῶν.

Ἐκ τῆς τριβῆς τῶν σκελῶν, ὅταν ταῦτα ἰδρόνωσι.

Ἐκ προσβολῆς μεγάλης θερμότητος ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῶν χειρῶν, καὶ ἄλλου μέρους γυμνῶν τοῦ σώματος.

Ἐκ τῶν χειμέτων (χιονίστρων).

Ἐκ τῆς ἐσώτερικῆς χρήσεως φαρμάκων τινῶν, οἷον τοῦ μур-τιδάνου (κουδέβε), τῆς χλωριάλης, τοῦ σαλικυλλικοῦ ὀξέος, τῆς βρωμιούχου καὶ τῆς ἰωδούχου ποτάσεως (κάλεως), καὶ εἰς τινὰς ἐκ τῆς κινίνης, κλπ.

Θεραπεύεται διὰ μόνης τῆς ἄρσεως τῶν αἰτίων, καὶ ἐπιπάσεως ἀμύλου, (κόλας τῶν ὑποκαμίσων), λυκοποδίου, ἢ ἐπιθέσεως μολυβδονέρου, κλπ. Ἐτι ἀσφαλέστερον θεραπεύεται διὰ τῆς ἐμβρέξεως ὕδατος ἔχοντος κατὰ ἴσον ποσὸν βάμματος πταρ-νικῆς (ἄρνικας).

Ε'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ τῆς θεραπευτικῆς δυνάμεως τοῦ λεμόνιου.

Εἰς τὰ θερμὰ κλίματα ὁ ὅπως τοῦ λειμονίου χρησιμεύει οὐ μόνον ὡς ποτὸν ἀναψυκτικὸν πινόμενον μετὰ ὕδατος καὶ ζαχα-ρου (λεμονάδα) καὶ ἐν τῇ μαγειρικῇ ὡς καρύκευμα· ἀλλὰ καὶ ὡς σημαντικὸν ἱατρικόν.

Ὁ Ἀθήναιος (Γ'. 28) ἀναφέρει, ὅτι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐν ᾧ δύο κακοῦργοι ὠδηγοῦντο ὡς θανατωθῶσι διὰ τοῦ δαγκάσματος δη-λητηριωδῶν ὄφρων, διότι τότε ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐξετελεῖτο καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου, γυνὴ τις καθ' ὁδὸν, οἰκτω κινήθησα, προσέφερεν αὐτοῖς λειμόνιον καὶ εἶπεν ὅπως φάγωσι τοῦτο, ἵνα μὴ ἀποθάνωσι. Φαγόντες τοῦτο καὶ παραδιδόντες εἰς τοὺς ὄφεις,

οὐδὲν ἄπεθανον. Ὁ ἄρχων τοῦ τόπου μαθὼν τοῦτο, διέταξεν ὅπως τὴν ἐπιούσαν ὁ εἰς φάγην λειμόνιον, ὁ δὲ μὴ, καὶ ἐλτεθῶσιν ἐκ νέου εἰς τοὺς ὄφεις. Ὁ μὲν μὴ φαγὼν λειμόνιον ταχέως ἀπέθανεν, ὁ δὲ φαγὼν ἐσώθη. Ἐκ τούτου δὴλόν ἐγένετο ὅτι ὁ ὀπὸς τοῦ λειμονίου ἦτο τὸ ἀντιφάρμακον τοῦ δηλητηριώδους ἐκείνου ὄφως. Πρέπει δὲ νὰ πωθῇ ὁ ὀπὸς νήστου ὄντος τοῦ τοῦτο πίνοντος.

Πρὸς βεβαίωσιν τῆς τοιαύτης προφυλακτικῆς δυνάμεως τοῦ ὀποῦ λειμονίου, Γάλλος τις ναυτικὸς ἀξιωματικὸς ἀναφέρει ὅτι ἐν Ἀφρικῇ νάυτης ἐδαγκάσθη ὑπὸ δηλητηριώδους κιτρίνου ὄφως, Αἰθίοψ δὲ παρατυχὼν ἐκεῖ ἀμέσως ἐχάραξε τὴν πληγὴν σταυροειδῶς διὰ ξυραφίου καὶ ἐνέσταξε σταγόνας λεμονίου, καὶ ἐσωτερικῶς ἔδωκε κατὰ πᾶσαν ἡμίσειαν ὥραν καθαρὸν ὀπὸν λεμονίου. Οὕτως ἐν ᾧ ἡ δαγκασθεῖσα χεὶρ εἶχε πρησθῇ, κατ' ὀλίγον ἐξεπύσθη, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐντὸς 24 ὥρων ἐσώθη. Τὰ διηγήματα ταῦτα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς δοκιμὴν.

Ἡ λειμονάδα παρ' ἡμῖν πινομένη ἐν ὥρᾳ ὕπνου, ἐπιφέρει ἀτάραχον ὕπνον· καὶ δύναται χρησιμεῦσαι κατὰ τῆς ἀϋπνίας.

Διὰ δὲ χρωστῆρος (πινέλου) ἐπαλειφόμενος ἐπὶ τῆς λευκῆς ψευδομεμβράνης, τῆς διφθερίτιδος συνεχῶς ἢ κατὰ ὥραν θεράπειται τὴν διφθερίτιδα.

Σημαντικὴν ἐνέργειαν ἔχει τὸ λειμόνιον πρὸς θεραπείαν τοῦ **δακ- λείποντος** πυρετοῦ· ἐπιτυγχάνει, ὅπου ἡ κίνησις ἀποτυγχάνει· ἢ χρῆσις γίνεται οὕτω: Λάβει πρόσφατον λεμόνιον καλῆς ποιότητος, κόψον εἰς μικρὰ τεμάχια ὅπως ἔχει· θέσον ἐντὸς τριῶν κυάθων (κουπακίων) ὕδατος, καὶ βράσον ἐν πηλινῷ ἀγγεῖῳ ἕως οὗ μείνωσι τὰ δύο· ἐκβάλον ἐκ τοῦ πυρός, ἄφες νὰ κρυώσῃ, στράγγισον καλῶς διὰ λεπτοτάτου πανίου, καὶ πῖε τὸ ἥμισυ πρὸ τῆς σάρων ὥρων πρὶν ἔλθῃ τὸ ῥίγος, καὶ τὸ ἄλλο μετὰ μίαν ὥραν.

Ὁ ὀπὸς τοῦ λεμονίου θεραπεύει καὶ τοὺς μικροὺς ἐρεθισμοὺς τῶν ὀφθαλμῶν· ἐμβρεξον τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου ἐν τῷ ὀπῷ τοῦ λεμονίου καὶ θέσον ἐπὶ τοῦ κανθοῦ (βρύτης) τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὅπως ἐμβραχῇ τὸ μέρος τοῦτο· ἀμέσως παράγεται δαγμός (τσούξιμον), ὅστις διαρκεῖ ὀλίγον, ἀλλὰ κατόπιν θεραπεύει τὸν ἐρεθισμόν.

Φέτα λεμονίου πλατεῖα, πεπαλισμένη μετὰ κύνεως καφῆ, ἐπιτιθεμένη ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν μηνίγγων, διαλύει τὴν κρηφοβαρείαν καὶ τὸν πονοκέφαλον.

Τὰ λειμόνια ἦσαν γνωστὰ τὸ πάλαι καὶ ἐκαλοῦντο **μηδικὰ μῆλα**, ῥωμαῖστὶ κίτρια. Ἡ λέξις λειμόνιον εἶνε μεταγενεστέρᾳ. Οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον λεμόνιον μικρόν τι φυτόν.

Ἐκ τῶν φλοιῶν τῶν λεμονίων ἐξάγεται τὸ λειμονέλαιον ἢ κιτρέλαιον, τὸ ὁποῖον εἶνε διενεργητικόν τοῦ στομάχου καὶ τῶν νεύρων, ἐξάγεται κατὰ δύο τρόπους.

Α'. Δι' ἀποσταλάξεως. Κόπτουσι πολλὰ λειμονία εἰς τεμάχια μετὰ τοῦ ζωμοῦ, θέτουσι ταῦτα μετὰ ὕδατος ἐντὸς λάμπικος καὶ ἀποσταλάζουσι τοῦτο. Ἐπὶ τοῦ ἐξαγομένου ὕδατος ἐπιπολάζει τὸ ἔλαιον, ὅπερ ἔχει χρῶμα λευκὸν εὐώδες.

Β'. Δι' ἐκπίεσεως. Λαμβάνουσι προσφάτους φλοιούς λεμονίων, ξύουσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν, διασχίζοντες τ' ἀσκίδια, τὰ ὁποῖα ἐμπεριέχουσι τὸ ἔλαιον, συλλέγουσι τὴν ὕλην τῶν ξυσμάτων, ἐκθλίβουσι ταύτην, καὶ ἐξάγουσι τὸ ἔλαιον, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς εἶνε κίτρινον, ἀλλὰ κατόπιν γίνεται λευκόν, ἀποχωριζομένων εἰς τὸν βυθὸν τῶν ἀκαθάρτων ὑλῶν.

ΣΤ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΟΛΟΓΙΑ

Ὁ ἰατρός βλέπει τὰ δεινὰ τοῦ νοσοῦντος, ἐγγίζει καὶ πινέει ἀηδέας, καὶ ἀπολαμβάνει λύπας ἰδέας διὰ ξένας συμφοράς», λέγει ὁ θεὸς Ἰπποκράτης (π. φυσ.).

Ὁ ἀσθενὴς ἀπαιτεῖ ἐν πρώτοις παρὰ τοῦ ἱατροῦ θεραπείαν τῶν δεινῶν του, καὶ κατόπιν ποθεῖ νὰ μάθῃ ἐκ τίνος πάθους πάσχει, πῶς ὀνομάζεται τὸ πάθος, καὶ ἂν θὰ θεραπευθῇ ταχέως· διότι φύσει ὁ ἄνθρωπος ἀποφεύγει τὸ δυσάρεστον καὶ ἐπιζητεῖ τὸ τερπνόν.

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τούτων, ὁ ἰατρός πρέπει νὰ ᾔη ἐπιστήμων, πολυμαθὴς καὶ πεπειραμένος· διότι ἐκ τῶν πάντων ἀποτελεῖται ἡ ἱατρικὴ,

Πρὸς ἐπιτυχὴν θεραπείαν, δὲν ἀρκεῖ μόνον ὁ ἰατρός νὰ ποιήσῃ καλὴν διάγνωσιν τῆς νόσου καὶ νὰ γνωρίζῃ καλῶς καὶ τὰς θεραπευτικὰς καὶ καταλλήλους μεθόδους πρὸς τὸ κλίμα· ἀλλὰ νὰ γνωρίζῃ καλῶς καὶ τὴν δυνάμιν καὶ τὰς ιδιότητας τῶν διαφόρων φαρμάκων, τὰς δόσεις καὶ τὸν καταλλήλον τρόπον τῆς κατασκευῆς τοῦ ἱατρικοῦ. Ταῦτα εἰσι τόσον σπουδαῖα, ὅσον σπουδαῖα εἶναι καὶ ἡ διάγνωσις. Ἄνευ ἐκλογῆς καταλλήλου ἱατρικοῦ, προσδιοριζομένου κατὰ τὸ κλίμα τοῦ τόπου, τὴν ἡλικίαν τοῦ πάσχοντος, τὸ γένος, τὴν καὶ τὴν ιδιοσυγκρασίαν, τὴν ἐποχὴν, κλπ., ἡ θεραπεία εἶνε δυσχερὴς καὶ μᾶλλον ἐπισηφαλὴς.

Ἡ ἐκλογὴ ἱατρικοῦ, καὶ τρόπου χρήσεως αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἀσθενοῦς ἀπαιτεῖ ἐπιστήμην καλὴν, μελέτην, γνώσεις εὐκρινεῖς φαρμακολογίας, χυμείας κλπ. Πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ ἱατρός τὰ χυμικὰ συστατικὰ τοῦ φαρμάκου, ὅπερ διορίζει· ποία τούτων διαλύεται ἐν τῷ ὕδατι, ἐν τῷ οἰνοπνεύματι, κλπ., πῶς ἕκαστον ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ διοργανισμοῦ, πῶς δύναται ν' αὐξηθῇ ἢ νὰ μικρυνθῇ ἡ φυσιολογικὴ ἐνέργεια αὐτοῦ κλπ.

Ἀλλὰ οὐτε τοῦτο δὲν ἀρκεῖ πρὸς τὴν ἐπιτυχὴ θεραπείαν, ἀπαιτεῖται ἡ γνώσις τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως τοῦ ἱατρικοῦ, ὑπὸ ποίαν δόσιν, ὑπὸ τίνα κατὰστασιν, βρασμένον, τετριμμένον εἰς κόβιν, πεποιημένον εἰς καταπότια, εἰς γαλάκτωμα, εἰς πόσιν, εἰς ἀλοιφήν, εἰς ἐντριβὰς κλπ. Καὶ ἂν ἡ ἀνάγκη ἀπαιτῇ νὰ συνυπάρχωσι δύο, τρία ἢ πλείονα ἱατρικὰ ὁμοῦ κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ ἱατροῦ, πῶς πρέπει νὰ ἐνωθῶσιν, ἐὰν ἐνῶνται ἢ ὄχι κλπ. Διότι ἂν ὑπάρχῃ δυσαναλογία τῆς ποσότητος, δυσχέρεια τῆς ἐνώσεως, καὶ κακὴ ἐργασία πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἱατρικοῦ, τ' ἀποτέλεσμα τῆς θεραπείας δὲν γίνεται, καὶ ὁ ἄρρωστος δεινὰ ἐνδέχεται νὰ πάθῃ.

Σημαντικὴν λοιπὸν θέσιν ἔχει εἰς τὴν ἐπιτυχὴν θεραπείαν ἡ ἐπιτυχὴς ἐνώσις τῶν ἱατρικῶν, ἡ καλὴ κατασκευὴ αὐτῶν, καὶ ἡ δόσις καὶ ὁ τρόπος τῆς χρήσεως. Τοῦτο τὸ μέρος τῆς θεραπευτικῆς διαλαμβάνει ἡ **συνταγολογία**.

Ἡ σύνταξις συνταγῆς ἔχει τάξιν καὶ κανόνας πρὸς τὸν καλὸν καὶ μεθοδικὸν προσδιορισμὸν τῆς δόσεως τῶν ἐν αὐτῇ ἱατρικῶν, πρὸς τὴν ἐνώσιν καὶ κατασκευὴν τοῦ ἱατρικοῦ, κατὰ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν προαίρεσιν τοῦ ἱατροῦ. Ἀπαιτεῖται ὑπολογισμὸς τῶν ποσοτήτων, κατὰ τὴν φυσιολογικὴν δύναμιν ἑκάστου ἱατρικοῦ, καὶ τὸ πρὸς θεραπείαν ἀποτέλεσμα. Διὰ τοῦτο εἰς προγενέστερα ἔβην ἡ συνταγογραφία ἐγένετο ὑπὸ μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν, οὕτως ἔπραττον οἱ ἄραβες ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς παιδείας αὐτῶν.

Εἰς πᾶσαν συνταγὴν ὑπάρχει τὸ κυριώτερον φάρμακον, ὅπερ κλητέον **οὐσιώδες**, τοῦτο δύναται νὰ δοθῇ ἀπλῶς, ἢ σύνθετον μετ' ἄλλων συντελούντων πρὸς αὐξήσιν ἢ τροποποίησιν τῆς δυνάμεως, τῆς γέυσεως, τῆς ὁσμῆς, πρὸς ἐνώσιν τῶν διεστώτων μερῶν, πρὸς τὴν κατὰστασιν τοῦ ἱατρικοῦ εἰς ὑγρὰν, στερεὰν κλπ.

Ὅταν ἡ συνταγὴ ἐμπεριέχῃ πολλὰ φάρμακα, δηλαδή τὸ **οὐσιώδες** καὶ τ' ἄλλα ἐπιβοηθητικὰ ἢ τροποποιούντα, τότε δὲν ἀρκεῖ μόνον ὁ προσδιορισμὸς καθ' ὑπολογισμὸν τῆς δόσεως ἑκάστου καὶ χρήσεως, ἀλλὰ καὶ χυμικὴ γνώσις μήπως ταῦτα ἐνούμενα ἐπενεργῶσι πρὸς ἄλληλα χυμικῶς καὶ ἢ οὐδετεροῦται ἢ

φυσιολογικὴ ἐνέργειά των, ἢ καθίστανται δηλητηριώδη. Ἡ μάθησις τούτων εἶνε σπουδαία, καὶ διὰ τοῦτο ἐν συνταγολογίᾳ ἐκτίθεται πίναξ τῶν ἀντιμεθεωρήστων φαρμάκων πρὸς συνταγὰς, περὶ ὧν ἰδὲ ἐν τῷ «Φοιβῷ» ἔτους Δ'. σελ. 93.

Αἱ διὰ τῆς συνταγῆς ἐνώσεις διαφόρων φαρμάκων ἀποβλέπουσιν εἰς πέντε σκοπούς :

Α'. Ἐπαυξήσκει τὴν δύναμιν τοῦ οὐσιώδους ἱατρικοῦ διὰ τῆς ἐνώσεως ἄλλων σκευασιῶν τοῦ ἰδίου φαρμάκου διότι τ' αὐτὸ φάρμακον, ὑπὲρ διαφόρους σκευασίας, ὁμοῦ διδόμενον, ἀσφαλέστερον ἐνεργεῖ· ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως ἄλλου ἱατρικοῦ συμβοηθῶντος πρὸς ἄλλα συμπτώματα.

Β'. Προφυλάσκει ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ ἐν τῷ γαστροεντερικῷ σωλήνῳ, ἢ ἐν τοῖς νεφροῖς τὴν ἐνέργειαν τοῦ οὐσιώδους φαρμάκου, ἀναμιγνυμένου ἄλλου ἱατρικοῦ προφυλακτικοῦ.

Γ'. Ἀποκτῆσαι διὰ μιᾶς τ' ἀποτέλεσμα διαφόρων φαρμάκων πρὸς διάφορα συμπτώματα.

Δ'. Ἀποτελέσκει ἴδιον ἀποτέλεσμα διὰ τῆς ἐνώσεως πολλῶν φαρμάκων διαφόρου ἐνεργείας.

Ε'. Ἀποκαταστήσκει τὴν σκευασίαν κατὰλληλον πρὸς εὐκόλον χρῆσιν, καὶ εὐκόλον ἐνέργειαν κλπ. (Ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΒΡΟΣΤΑΤΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥ ΕΥΚΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ

Ἀφ' ἧς ἐπενοήθη τὸ ἀερόστατον, ἐπεζητήθη καὶ ἡ εὐρεσις τρόπου τῆς προαιρετικῆς διευθύνσεως αὐτοῦ. Ἐκτοτε κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐγένοντο πλείστα ἐπίνοιαι πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον· ἐφημερόσθησαν διάφορα μηχανήματα, κόπκι, πτερὰ, τροχοί, κινούμενα ἢ δι' ἀνθρωπίνης δυνάμεως, ἢ δι' αὐτοῦ τοῦ ἀτμοῦ, ἀλλὰ πάντα ἀπέτυχον μετὰ πολλῶν θυμαίων ἀερόπλων.

Καθόσον ἐνθυμούμεθα, τὸ 1854 διὰ τῶν ὑπομνημάτων τῆς 18]3 Ἀπριλίου καὶ τῆς 1 Σεπτεμβρίου [20 Αὐγούστου, ὁ τότε μέλος ὢν τῆς Β' ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοσυλλεούσεως κ. Γ. Πόρτας, ὑπέβαλεν ἐνώπιον τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας νέαν μέθοδον τῆς προαιρετικῆς διευθύνσεως τῶν ἀερόστατων.

Κατὰ τὴν ὑπόμνημα τοῦτο, ἀρκαίρεται ἡ κύμβη ἐκ τοῦ ἀερόστατου. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶνε φανερὸν παλὺ κυρτόν. διακρίνεται εἰς δύο θλάμους ἄνω καὶ κάτω. Ὁ ἄνω πληροῦται ὕδρο-

γόνου πρὸς ἀνύψωσιν. Ἐν τῷ κάτω μένουσιν οἱ ἀερόναυται καὶ αἰμυχαναί, ἔξω τοῦ ἀεροστάτου, παρὰ τὴν κάτω ὄχθην αὐτοῦ, ὀριζοντίως κεῖται ἑλιξ, κινούμενος ταχέως διὰ μηχανῆς, κειμένης ἐντὸς τοῦ κάτω θαλάμου, ἐνθα μένουσιν οἱ ἀερονκῦται, καὶ κινουμένης ἢ διὰ τῆς δυνάμεως ἑνὸς ἢ δύο ἀνθρώπων, ἢ διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ. Ὅπισθεν κεῖται πτέρυξ ἐν εἰδὶ οὐράς ἰχθύος, χρησιμεύουσα ὡς πηδάλιον διευθυνόμενον παρ' ἀερόναυτου.

Τὴν ἐφευρέσιν ταύτην ὑπεστήριξεν ἐπιστημονικῶς ὁ ὑποβαλὼν διὰ δύο ὑπομνημάτων. Ὁ δὲ πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν Φλουράνης ἐπιδιοκρίσας ταῦτα ὑπέβαλε πρὸς συζήτησιν ἐνώπιον τῆς Ἀκαδημίας, ἥτις παραδεχθεῖσα, διώρισεν ἐπιτροπὴν, συνισταμένην παρὰ τῶν σοφῶν Πιοβέρτου, Μορίνου καὶ Σεγουιέρου, ὅπως ἐπιληφθῶσι τῆς ἐξετάσεως καὶ ὑποβάλλωσι τῇ Ἀκαδημίᾳ τ' ἀποτελέσματα.

Τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ὑπομνημάτων καὶ τὸν διορισμὸν τῆς ῥηθείσεως ἐπιτροπῆς εἰδοποίησεν ὁ πρόεδρος Φλουράνης πρὸς τὸν κ. Πύρλαν διὰ τριῶν ἀλλεπαλλήλων ἐγγράφων ὑπὸ ἡμερομηνίαν 25 Ἀπριλίου, 5 Σεπτεμβρίου καὶ 10 Ὀκτωβρίου 1864, ὅπως παρασταθῇ οὗτος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐφευρέσεως τοῦ ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς.

Ὡφειλε τότε ὁ κ. Πύρλας νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους, φέρων μεθ' αὐτοῦ καὶ περὶ τὰς 15 χιλ. δραχ. πρὸς δαπάνας τῶν προπαρασκευαστικῶν πειραμάτων. Μὴ ἔχων τὸ ποσὸν τοῦτο πρόχειρον, ἀπήτησε παρὰ τῆς τότε Κυβερνήσεως τὴν προκαταβολὴν αὐτοῦ· διότι ἡ τιμὴ τῆς ἐφευρέσεως ἦτον ἐθνικὴ, ἀλλ' οὐδὲν ἐγένετο. Ἡ δὲ ἐπιτροπὴ, μὴ παρουσιασθέντος τοῦ προσώπου, οὐδὲν ἐπραξε, καὶ τὰ ὑπομνήματα ἔμεινον ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἀκαδημίας νεκρά.

Παρήλθον ἔκτοτε 19 ἔτη καὶ παρίσταται ἤδη ἡ αὐτὴ ἰδέα τῆς τοιαύτης προαιρετικῆς διευθύνσεως τῶν ἀεροστάτων ὑπὸ Γάλλου ὑποστηρίζοντος ὡς ἰδίαν ἐπίνοιαν τὴν διεύθυνσιν ἀεροστάτου δι' ἑλικος καὶ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, καὶ μεγάλη ἤδη πιθανότης ὑπάρχει ὅτι ἡ ἐπιτυχία εἶνε ἀναμφίβολος.

Ὑπολείπεται ἤδη νὰ γνωσθῇ ἡ προτεραιότης τῆς ἐφευρέσεως, περὶ ἧς οὐδεὶς γίνεται λόγος.

Ὅπως δὴποτε ὅμως ἐκ τῶν τῆς Ἀκαδημίας ἐγγράφων δὲν δύναται νὰ διαφιλονεικηθῇ ὅτι ἡ προτεραιότης τῆς ἐφευρέσεως ἀνήκει εἰς Ἑλληνα πρὸ εἰκοσαετίας ὑποσταρίζαντα δι' ὑπομνήματος τὴν ἐφευρέσιν ταύτην.

(Ἐκ τῆς ἐφημερίδος «Παλιγγενεσία» 5 Νοεμβρίου 1883.)